VILNIAUS žemaičių kultūros draugija 2000-aisiais metais

Parengta pagal Tamaros Eugenijos Arnastauskienės informaciją, pateiktą VŽKD metraštyje

XX a. devintojo dešimtmečio pabaigoje susibūrusi Vilniaus žemaičių kultūros draugija (VŽKD) savo veiklą plėtoja iki šiol. Šiemet, minėdami Vilniaus miesto 700 metų sukaktį, el. žurnalo „Žemaičių žemė“ puslapiuose pasakojame apie jos veiklą, iniciatyvas, ryšius su kitomis kultūrinėmis bendrijomis. Šį kartą pradedame skelbti iliustruotą informaciją apie VŽKD svarbiausius renginius, vykusius XXI a. pirmojo dešimtmečio laikotarpiu.

2000 metai

SAUSIO 15 d. būrelis VŽKD narių svečiavosi Vilniuje gražiai savo veiklą organizuojančios Utenos kraštiečių bendrijos (pirmininkas dailininkas prof. Arvydas Šaltenis, pavaduotoja – etnologė Gražina Kadžytė) kultūros vakare. Renginio metu, kuris vyko Vilniaus dailės akademijoje, uteniškius

Iš kairės: prof. A. Šaltenis, G. Kadžytė, D. Dirgėlienė

VŽKD taryba (2000 m.). Sėdi (iš kairės): T. E. Arnastauskienė, D. Dirgėlienė, G. Lasauskienė, D. Bekerienė. Stovi (iš kairės): S. Kavaliauskas, A. Narušienė, A. Katkus, A. Jablonskis, Z. Juškevičius

pasveikino VŽKD pirmininkė Dalia Dirgėlienė ir žemaitis aktorius Karolis Dapkus (1933–2020).

SAUSIO 18 d. vyko VŽKD ataskaitinis-rinkiminis susirinkimas. Jos metu, teigiamai įvertinus draugijos praėjusių metų veiklą, vadovauti VŽKD vėl patikėta Daliai Dirgėlienei. Jos pavaduotojais išrinkta Genovaitė Lasauskienė (1927–2020) ir Stasys Kavaliauskas (1949–2023). Kartu su jais į VŽKD tarybą išrinkti: draugijos metraštininkė Tamara Eugenija Arnastauskienė, Danutė Irena Bekerienė (sekretorė) (1931–2005), atsakingomis už kultūrinę veiklą Angelė Narušienė ir Genė Jacėnaitė (1933–2016), Alfonsas Katkus (iždininkas) bei Zigmas Juškevičius ir A. Jablonskis. Revizijos komisijos narių pareigas susirinkusieji patikėjo Sofijai Elekšienei, Jūrai Marijai Baužytei (1933–2018), Alfonsui Katkui ir Z. Pocevičiui.

SAUSIO 28 d. Marijos ir Jurgio Šlapelių name-muziejuje Vilniuje (Pilies g. 40) buvo atidaryta akvarelininko, gobelenų audėjo, pedagogo, aktyvaus VŽKD nario dailininko doc. Aniceto Jonučio (jo vienas didžiausių išaustų gobelenų daug metų puošėLietuvos Prezidentūros Posėdžių salę) kūrybos paroda. Renginyje dalyvavo, parodos autorių pasveikino jo bičiuliai, tarp jų ir VŽKD nariai.

VASARIO 3 d. vykusiame draugijos kultūros vakare svečiavosi, apie savo veiklą papasakojo, kūrybą skaitė Plungės literatų klubo „Vaivorykštė“

Iš kairės: A. Jonutis (dešinėje) kuria gobeleną Lietuvos Respublikos prezidentūros Posėdžių salei; 2000 m. vasario 8 d. A. Jonučio kūrybos parodoje į dalyvavo, savo bičiulio darbais džiaugėsi ir VŽKD nariai (iš kairės): pedagogai A. Gureckas, I. Petrošius ir žurnalistas, poetas J. Elekšis

VŽKD nariai Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo dienai skirtame renginyje

nariai: pirmininkas Antanas Kakanauskas, Alina Aleksienė, Janina Matevičienė, Danutė Montavičienė, Adelė Daukantaitė-Šeikauskienė, Pranas Jocys, Ramutė Damukienė, Irena Jadinskienė, Elena Šidlauskienė. Antrojoje renginio dalyje vyko linksma žemaitiška vakaronė, kurios metu savo kūrybą skaitė ir Vilniaus žemaičiai, grojo Jurgis ir Zofija Gaižauskai, Ipolitas Petrošius.

VASARIO 8 d. Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų paramos fondo (pirmininkė prof. Viktorija Daujotytė) parodų salėje (Vilnius, Mėsinių g. 4) buvo atidaryta dailininko akvarelininko, gobelenų audėjo, pedagogo, aktyvaus VŽKD nario dailininko doc. Aniceto Jonučio kūrybos paroda. Jį šia gražia proga kartu su kitais renginio dalyviais pasveikino ir VŽKD nariai, jo draugai ir kolegos dailininkai Vytautas Valius (1930–2004), Kostas Katkus (1937–2014), literatūrologas prof. Juozapas Girdzijauskas (1935–2014), dailininkė keramikė Genė Jacėnaitė, žurnalistė ir muziejininkė Danutė Mukienė, AŽJK „Samogitia“ dainininkai.

Iš kairės: S. Kavaliauskas, kalba prof. D. Sauka 2000.02.15

VASARIO 15 d. VŽKD kultūros vakaro metu iškilmingai paminėta Lietuvos nepriklausomybės diena. Antroji renginio dalis buvo skirta rašytojos Žemaitės (Julija Beniuševičiūtė-Žymantienė) 145-osioms gimimo metinėms ir jos bičiulio, rašytojo, spaudos darbuotojo, režisieriaus, lietuvybės

(Nukelta į 40 p.)

Vasario 24 d. LDM Vilniaus paveikslų galerijoje vykusio renginio metu dainuoja grupė Akademinio žemaičių jaunimo korporacijos (AŽJK) „Samogitia“ folkloro ansamblio„Virvytė“ narių ir (centre) VŽKD pirmininkė D. Dirgėlienė bei dailininkas A. Jonutis

Iš kairės: A. Jonutis ir D. Dirgėlienė sveikina Vilniaus mokytojų namų folkloro kolektyvo „Krivūlė“ vadovą Petrą Kvedarą

propaguotojo, politinio veikėjo Povilo Višinskio 115-ųjų gimimo metinių sukakčiai. Apie juos, daugiausiai apie rašytoją Žemaitę, išsamiai papasakojo žemaitis literatūrologas, tautosakos tyrinėtojas, rašytojas prof. Donatas Sauka (1929–2015). Vakaro metu buvo pagerbta ir aktyvi draugijos Tarybos narė Angelė Narušienė, kuri 2000-aisiais šventė 60 metų jubiliejų. Jai savo sukurtą dainą skyrė ir atliko žymus Lietuvos sportininkas, sporto organizatorius ir treneris žemaitis Romas Bernotas (1941–2022).

VASARIO 18 d. Martyno Mažvydo bibliotekoje (dabar Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka) įvyko iškilmingas renginys, skirtas Žemaičių kultūros draugijos (ŽKD) Simono Stanevičiaus bendrijos (pirmininkas prof. Juozapas Girdzijauskas) veiklos dešimtmečio sukakčiai. Jubiliejaus proga kartu su kitais renginio dalyviais bendrijos narius pasveikino VŽKD atstovai.

VASARIO 24 d. Lietuvos dailės muziejaus (dabar Lietuvos nacionalinis dailės muziejus) Vilniaus paveikslų galerijoje įvyko Vilniuje veikiančio Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų paramos fondo labdaros vakaras. Koncertavo žemaitė dainininkė Regina Maciūtė ir jos jaunosios kolegės studentės, Akademinio žemaičių jaunimo korporacijos folkloro ansamblis „Virvytė“. Renginio metu

Bendra žemaičių ir parodos autorės nuotrauka dailininkės Olės Gargasienės gobelenų parodoje

Nuotraukoje dešinėje: gegužės 17 d. vykusiame dailininkės Rūtos Katiliūtės kūrybos parodos atidaryme bendravo ir iš Skuodo rajono kilę žemaičiai rašytojai (iš kairės): Stasė Bucevičienė, Edvardas Rudys bei VŽKD pirmininkė D. Dirgėlienė

surinktos lėšos buvo skirtos tėvų netekusių vaikų, Vilniaus ir kitose aukštosiose mokyklose besimokančių gabių studentų rėmimui, knygų, spaudos ir multimedijos leidinių apie Žemaitijos istoriją ir kultūrą leidybai.

VASARIO 26 d. būrys VŽKD narių dalyvavo Vilniaus mokytojų namuose vykusios žemaitės dailininkės Olės Gargasienės gobelenų parodos atidaryme ir gražiai pasveikino jos autorę.

KOVO 7 d. Vilniaus žemaičiai, pasipuočę ličynomis, aktyviai dalyvavo mieste vykusiuose Užgavėnių renginiuose.

KOVO 17 d. VŽKD narius nudžiugino į svečius atvykęs geri draugijos bičiuliai iš Telšių Žemaitės dramos teatro. Kultūros vakaro metu jie parodė Keturakio komediją „Amerika pirtyje“. Šio draugijos kultūros vakaro metu gražiai buvo pagerbti ne tik svečiai, bet ir su Juozapinėmis pasveikinti visi renginyje dalyvavę Juozapai. Renginio pabaigoje pagal tradiciją visus į ratą įsuko nuotaikinga žemaitiška vakaronė.

BALANDŽIO 23-ąją būrys sostinės žemaičių sugužėjo į draugijos organizuotą Velykinę vakaronę. Jos metu buvo prisimintos Velykų šventės ištakos, pagarsinti atsiųsti draugijos bičiulių iš kitų Lietuvos miestų sveikinimai, tarp jų ir Klaipėdos „Žemaičių alkieriaus“ kolektyvo.

Telšių Žemaitės dramos teatro aktoriai, Vilniaus žemaičiams kovo 17-osios vakare parodę Keturakio komediją „Amerika pirtyje“, ir jų bei grupės VŽKD narių bendra nuotrauka

BALANDŽIO 27 d. Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų paramos fondo parodų salėje buvo atidaryta aktyvios draugijos narės dailininkės keramikės Genės Jacėnaitės kūrybos paroda. Ta proga ją nuoširdžiai pasveikino renginyje dalyvavę VŽKD nariai.

BALANDŽIO 28 d. su 15 metų jubiliejumi VŽKD nariai pasveikino savo gerus bičiulius – Vilniaus mokytojų namų folkloro kolektyvo „Krivūlė“ (vadovas Petras Kvedaras) ansambliečius.

BALANDŽIO 29 d. Vilniaus žemaičiai dalyvavo Vilniaus mokytojų namų turistų klubo, kuriam vadovavo aktyvi VŽKD narė Danutė Bartkienė, penkiasdešimtmečiui skirtame renginyje ir pasveikino klubo narius su šiuo gražiu jubiliejumi.

GEGUŽĖS 17 d. Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų paramos fondo parodų salėje buvo atidaryta žymios lietuvių dailininkės Rūtos Viktorijos Katiliūtės tapybos paroda. Menininkę šia proga pasveikino VŽKD nariai.

(Nukelta į 42 p.)

Grupė kultūros vakaro, skirto J. Elekšiui (antras iš dešinės), dalyvių

Gegužės 23 d. dailininko P. Gerliko kūrybos parodoje Verkių rūmuose (iš kairės) P. Gerlikas ir kompozitorius J. Gaižauskas

Būrelis Vilniaus žemaičių kartu su kitais Žemaitijos dienos Vilniuje dalyviais liepos 8 d. Pirmas iš kairės– Rietavo savivaldybės meras Antanas Černeckis

Būrelis Vilniaus žemaičių savo bičiulės dailininkės Genės Jacėnaitės kūrybos parodoje, vykusioje Marijos ir Jurgio Šlapelių name-muziejuje Vilniuje. 2000.07.19

Daugelį metų VŽKD veikloje aktyviai dalyvavo niekada su smuikeliu nesiskiriantis kompozitorius Jurgis Gaižauskas (pirmas iš kairės). Akimirka iš jo ir bičiulių koncerto 2000 m. liepos 8-ąją, vykstant Žemaitijos dienoms Vilniuje

GEGUŽĖS 17 d. VŽKD kultūros vakaras buvo skirtas žurnalistui ir poetui Juozui Elekšiui (1931–2022). Renginio metu įvyko jo neseniai išleistos šeštosios knygos sutiktuvės.

GEGUŽĖS 23 d. Vilniaus Verkių rūmuose (Žaliųjų ežerų g. 49) vykusio Lietuvos mokslų akademijos Mokslininkų rūmų ir VŽKD vakaro metu buvo atidaryta VŽKD nario dailininko Pranciškaus Gerliko (1940–2020) kūrybos paroda. Birželio 16-

Nuotraukose – VŽKD nariai birželio 24–25 dienomis vykusios ekspursijos metu (nuo viršaus): padėkos žodžiai ekskursijos vadovui L. Klimkai; ekskursijos dalyviai ŽNP Militarizmo muziejuje; bendra nuotrauka prie buvusius Rietavo kunigaikščių Oginskių rūmus simboliškai ženklinančių kolonų

ąją ši paroda buvo papildyta naujais kūriniais, o birželio 17 d. vyko pokalbis-diskusija „Kultūra tobulinkime pasaulį“, kurioje dalyvavo parodos autorius, VŽKD nariai ir kiti dailininko bičiuliai. Renginio metu dailininkui didelės sėkmės linkėjo, koncertavo žemaičiai kompozitoriai, pedagogai Jurgis Gaižauskas ir Ipolitas Petrošius bei žemaičių folkloro ansamblis „Tyklė“ (vadovė Vitalija Brazaitienė).

BIRŽELIO 24–25 dienomis gausus būrys VŽKD narių dalyvavo ekskursijoje po Žemaitiją (vadovas Libertas Klimka). Šį kartą kartu su jais keliavo ir Lietuvos televizijos kūrybinė grupė, kelionės metu sukusi filmą apie Žemaitiją ir jos gamtą. Buvo aplankytas Rietavas, Žemaičių Kalvarija ir joje veikęs šio krašto istorijos tyrinėtojo Konstantino Bružo sukurtas muziejukas „Žaliasis namelis“, osėdis, Šateikiai, Kalnalis, Motiejaus Valančiaus gimtinės muziejus Nasrėnuose, netoli Salantų esantis unikalus Orvidų muziejus, rašytojos Žemaitės tėviškė Bukantėje (Plungės r.), Žemaitijos nacionalinio parko (ŽNP) centrinė gyvenvietė Plateliai, Militarizmo muziejus, Godelių kaime tautodailininkų Reginos ir Justino Jonušų jų pačių sodyboje įkurtas etnografijos muziejus.

LIEPOS 8-ąją VŽKD nariai aktyviai dalyvavo Vil-

(Nukelta į 44 p.)

Dainuoja penkmetį pažymintis Akademinio žemaičių jaunimo korporacijos „Samogitia“ folkloro ansamblis „Virvytė“ (vadovė L. Mukaitė)

niuje vykusios Žemaitijos dienos renginiuose. Juose didelio žiūrovų dėmesio sulaukė meno kolektyvų iš Rietavo, Plungės, Mažeikių pasirodymai. Koncertavo ir Vilniuje veikiantys žemaičių meno kolektyvai.

LIEPOS 15 d. grupė VŽKD narių dalyvavo Telšiuose įvykusiame Žemaičių kultūros draugijos (ŽKD) suvažiavime.

LIEPOS 19 d. VŽKD nariai Vilniuje veikiančiame Jurgio ir Marijos Šlapelių name-muziejuje gražiai pagerbė savo draugijos aktyvią narę dailininkę keramikę Genę Jacėnaitę, šiame muziejuje surengusią savo keramikos kūrinių parodą.

Nuotraukoje kairėje – grupė Albino Batavičiaus knygos „Žemaitija. Tauragė senose nuotraukose“ sutiktuvių, vykusių rugsėjo 14 d. ŽKD IKC, dalyvių

Žemaitijos merų ir Vilniuje veikiančių kultūros organizacijų atstovų susitikimas su Vilniaus meru R. Paksu Vilniaus rotušėje 2000 m. rugpjūčio 30 d.

Spalio 21-ąją vykusio VŽKD kultūros vakaro dalyviai. Viršuje – ragus pučia A. Batavičius ir E. Virbašius

Rugsėjo 14 d. ŽKD IKC ykusiose A. Batavičiaus knygos „Žemaitija. Tauragė senose nuotraukose“ sutiktuvėse sėdi (iš kairės): Irena Seliukaitė, Arūnas Mazalas, Rasa Mazalas, D. Mukienė ir A. Batavičius

60-mečio proga vainikas – aktyviam VŽKD nariui, etnokosmologuiLibertui Klimkai

RUGSĖJO 6 d. Vilniaus rotušės pastate veikusiuose Lietuvos menininkų rūmuose buvo atidaryta rugsėjo 6–24 dienomis čia veikusi trečioji mažųjų formų skulptūrų paroda „Skulptoriai Vilniaus miestui“. Joje eksponuoti ir iš Žemaitijos kilusių dailininkų, tarp jų ir skulptorės Daliutės Onos Matulaitės, kūriniai. Ją ir kitus žemaičius skulptorius parodos atidarymo proga pasveikino VŽKD nariai.

RUGPJŪČIO 30 – SPALIO 10 dienomis Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų paramos fondo parodų salėje veikė Vilniuje gimusios, Skuode gyvenančios ir kuriančios žemaitės Vidos Ivanauskienės (Kaziukaitės) kūrinių paroda. Susitikimas su dailininke ir parodos pristatymas visuomenei vyko spalio 5 dieną. Jame dalyvavo ir būrys VŽKD, ŽKD IKC, AŽJK „Samogitia“, Žemaičių akademijos narių.

RUGSĖJO 6 d. Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų parodos fondas Vilniaus rotušėje surengė iškilmingą Žemaitijos savivaldybių merų susitikimą su Vilniaus meru Rolandu Paksu ir Vilniuje veikiančių žemaičių kultūros organizacijų atstovais. Renginio metu buvo aptarti aktualūs žemaičių kultūros, identiteto puoselėjimo, savivaldybių bendradarbiavimo ir paramos kultūrai bei kiti Žemaitijos savivaldybėms ir žemaičių kultūros organizacijoms aktualūs klausimai.

(Nukelta į 46 p.)

Turiningas ekskursijas po Pomerelijos (Kašubijos) kraštą iliustruojantys vaizdai

Kairėje: gruodžio 5-ąją, parodos atidarymo dieną, dailininkas V. Jucys šoka su savo dukra Vaiva

RUGSĖJO 14 d. Vilniuje veikiančiame Žemaičių kultūros draugijos informaciniame kultūros centre (ŽKD IKC, Mėsinių g. 4) vyko aktyvaus VŽKD nario Albino Batavičiaus knygos „Žemaitija. Tauragės kraštas senose fotografijose“ (knygą spaudai parengė ŽKD IKC) sutiktuvės. Koncertavo Akademinio žemaičių jaunimo korporacijos „Samogitia“ folkloro ansamblis „Virvytė“.

RUGSĖJO 19 d. Lietuvos dailės muziejaus (dabar Lietuvos nacionalinis dailės muziejus) Vilniaus paveikslų galerijoje buvo atidaryta žemaičio dailininko Vytauto Valiaus kūrybos paroda. Dailininką šia proga kartu su kitais jo kūrybos gerbėjais pasveikino ir VŽKD nariai.

RUGSĖJO 19-ąją VŽKD kultūros vakaro viešnia buvo žemaitė pedagogė, Lietuvos nacionalinio radijo direktorė Jūratė Sofija Laučiūtė. Ji papasakojo apie save ir Lietuvos radijo komiteto veiklą, jo misiją. Renginio metu 60-ojo gimtadienio proga gražiai buvo pasveikintas aktyvus draugijos narys prof. Libertas Klimka.

SPALIO 16–21 dienomis Gdansko (Lenkija) Šv. Maksimilijono M. Kolbės susitikimų namuose vyko šių namų, Pamario kašubų susivienijimo ir Žemaičių kultūros draugijos informacinio kultūros centro (vadovė Danutė Mukienė) suorganizuota antroji Žemaičių kultūros savaitė. Jos garbės globėjai buvo Gdansko miesto prezidentas Pavelas Adamovičius ir Vilniaus meras Rolandas Paksas. Šios savaitės renginiuose dalyvavo ir būrys aktyvių VŽKD narių, tarp jų jau minėta ŽKD IKC vadovė ir žurnalo „Žemaičių žemė“ redaktorė Danutė Mukienė, VŽKD pirmininkė Dalia Dirgėlienė, metraštininkė Tamara Eugenija Arnastauskienė, AŽJK „Samogitia“ pirmininkė Loreta Mukaitė ir būrys kitų žemaičių. Gdanske tomis dienomis buvo surengta Vilniuje gyvenančio žemaičio fotografo Mečislovo Sakalausko nuotraukų paroda, vyko turininga ir įdomi ekskursija po Pomerelijos (Kašubijos) kraštą, nemažai kitų renginių. Jų metu pasirašyta žemaičių ir kašubų savivaldybių bendradarbiavimo plėtojimo, apsikeitimo grupė-

mis, muziejininkų bendradarbiavimo galimybės ir kt. klausimai.

SPALIO 17d. pavakaryje už mirusius žemaičius ir jų prietelius buvo meldžiamasi, šv. Mišios aukojamos Vilniaus šv. Jokūbo bažnyčioje. Šv. Mišių metu giedojo Vilniaus žemaičiai Janina Bukontaitė, Stasys Kavaliauskas, B. Dubinienė ir kiti giedoriai.

SPALIO 21 d. Albino Batavičiaus knyga „Žemaitija. Tauragės kraštas senose fotografijose“ buvo pristatyta VŽKD kultūros vakaro metu. Renginyje dalyvavo, knygos autorių pasveikino ir apie senuosius lietuvių liaudies instrumentus papasakojo, pademonstravo, kaip jie skamba Lietuvoje plačiai žinomas liaudies instrumentų meistras Egidijus Virbašius.

LAPKRIČIO 24 d. Žemaičių kultūros draugijos informaciniame kultūros centre Vilniuje vykęs VŽKD vakaras buvo skirtas Vilniuje veikiančios Akademinio žemaičių jaunimo korporacijos „Samogitia“ folkloro ansamblio „Virvytė“ (vadovė Loreta Mukaitė) 5 metų sukakčiai. Šio jubiliejaus proga VŽKD vardu kolektyvą pasveikino VŽKD pirmininkė Dalia Dirgėlienė, apie tarpukario metais veikusias žemaičių studentų organizacijas, tarp jų ir korporacijas, papasakojo VŽKD narys Algirdas Končius (1915–2006), koncertavo „Virvytė“, puikia bandonijos muzika džiugino Albinas Batavičius.

Gruodžio 29-ąją vykusios VŽKD Kalėdinės vakaronės ir karnavalo akimirkos

GRUODŽIO 5 d. Žemaičių kultūros, akademinio jaunimo ir vaikų paramos fondo parodų salėje buvo atidaryta dailininko, VŽKD nario Valerijono Jucio (1930–2016) kūrybos darbų paroda. Ta proga jį gražiai pagerbė VŽKD nariai ir kiti jo bičiuliai, kūrybos gerbėjai.

GRUODŽIO 29-ąją VŽKD nariai senuosius metus palydėjo Vilniaus mokytojų namuose įvykusioje draugijos Kalėdinėje vakaronėje. Jos metu savo kūrybą skaitė R. Bernotas, V. Tautavičius, buvo giedamos kalėdinės giesmės, linksminamasi, vaišinamasi. Vyko ir karnavalas, kuriame stebino kaukių įmantrumas ir jomis pasipuošusių draugijos narių išmonė.

Publikacijoje panaudotos Zigmo Juškevičiaus ir Virginijos Valuckienės nuotraukos iš VŽKD 2000 m. metraščio